

з Київської ТЕЦ-5. На жодному знімку не зафіксовано замерзлим скидний канал з Бортницької станції аерації. Доволі пізно замерзає й розташоване поряд оз. Тягле.

Навесні найперше крига починає зникати з основного рукава Дніпра. Поступово цей процес поширюється і на другорядні рукави. За цим відбувається очищення проток, які з'єднують затоки з основним рукавом. Найдовше крига на Дніпрі зберігається у Матвіївській затоці, а також у затоках, утворених між островами Жуків, Водників і правим берегом.

Останніми від криги звільняються ставки та озера. В озерній системі Опечень найперше зникає крига на оз. Кирилівське, що пов'язано з впадінням сюди р. Сирець. Дещо довше триває льодостав у найпівнічнішому оз. Мінське. З великих озер, розташованих на лівобережжі, найперше від криги звільняються озера Алмазне, Вирлиця і Тягле. Тривалим є збереження криги в озерах Райдуга (Радунка), Берізка (Лісове), Мартишів, Святище, у правобережній частині міста – в озерах Редчине і Синє.

УДК: 556.16

Гопченко Є.Д., Ємельянова К.Б.

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ РОЗРАХУНКОВОЇ МЕТОДИКИ МАКСИМАЛЬНОГО СТОКУ ВЕСНЯНОГО ВОДОПІЛЛЯ РІВНИННИХ РІЧОК ПРИЧОРНОМОРСЬКОЇ НИЗОВИНИ

На території України для розрахунку характеристик максимального стоку паводків та водопіль діє нормативний документ СНіП 2.01.14–83 [1], базові рівняння якого, в основному, відносяться до структури редуційного типу:

$$q_{p\%} = \frac{k_0 Y_{p\%}}{(F + b)^{n_1}} \mu \delta \delta_1 \delta_2 \delta_3, \quad (1)$$

де k_0 – параметр «дружності» весняного водопілля (визначається за аналогією з сусідніми річками); $Y_{p\%}$ – розрахунковий шар сумарного весняного стоку; F – площа водозборів; μ – коефіцієнт для урахування розбіжності статистичних параметрів максимальних модулів і шарів стоку; b – емпіричний параметр для зниження редуції невеликих водозборів; δ – коефіцієнт впливу регулюючої місткості озер, водосховищ, ставків проточного типу на регулювання максимальних модулів (витрат) стоку; $\delta_1, \delta_2, \delta_3$ – редуційні коефіцієнти впливу залісеності (δ_1), заболоченості (δ_2) і водогосподарської діяльності (δ_3) на характеристики максимального стоку річок.

Головним недоліком базової структури (1) слід відзначити наявність у ній параметра « b », оскільки за умови, що при $F=0$, верхнє його фізичне значення дорівнює $q_m = 1/b^{n_1}$, (замість $q_m = 1,0$).

Авторами з метою удосконалення структури розрахункової формули максимального весняного стоку рівнинних річок, використана геометрична модель гідрографів паводків та водопіль, за якими максимальні модуль стоку дорівнюють [1,2]:

$$q_m = \frac{q'_m}{(F + 1)^{n_1}}, \quad (2)$$

або

$$q_m = \frac{k_0 Y_m}{(F + 1)^{n_1}}, \quad (3)$$

де q_m – максимальний модуль стоку, $\text{м}^3 / \text{скм}^2$; F – площа водозборів, км^2 ; K_0 – коефіцієнт схилової трансформації паводків (водопіль); Y_m – максимальний шар стоку паводків (водопіль), мм; n_1 – показник степені редуції.

За результатами розрахунку максимального стоку за формулою (3) пропонується використовувати карти-схеми ізоліній коефіцієнта схилової трансформації K_0 та

просторового розподілу максимальних шарів стоку $Y_{1\%}$ весняного водопілля на території Причорноморської низовини (рис.1 та 2). Коефіцієнт схилової трансформації K_0 встановлено, виходячи із структури (3), та має вигляд $K_0 = (q_{1\%} / Y_{1\%})(F + 1)^{0.19}$

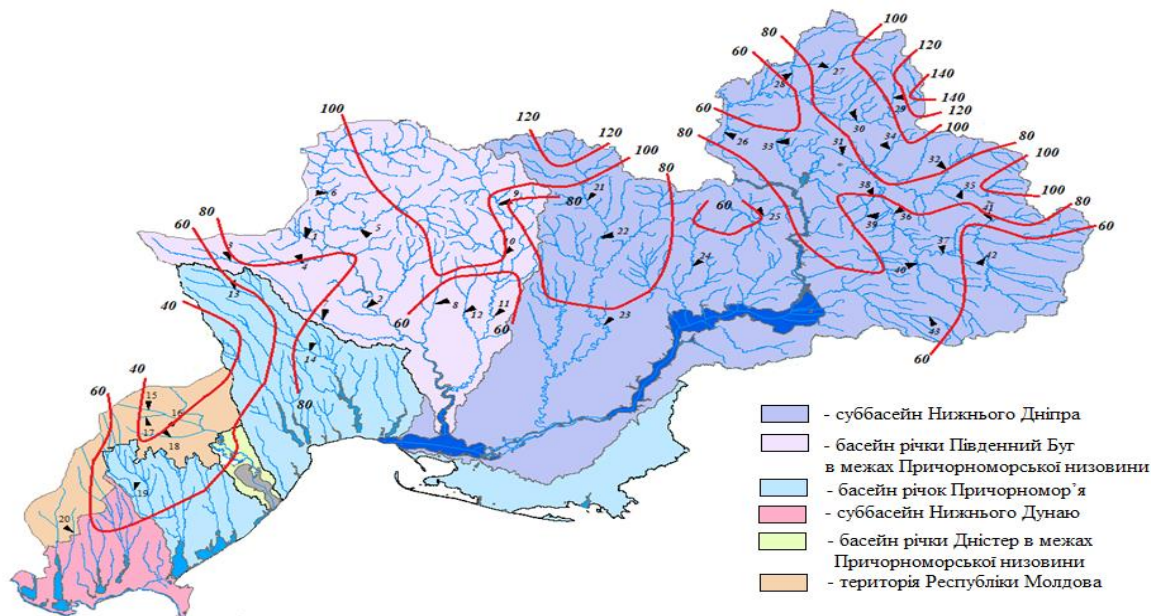

Рис. 1 Карта- схема ізоліній просторового розподілу шарів стоку весняного водопілля 1% на території Причорноморської низовини

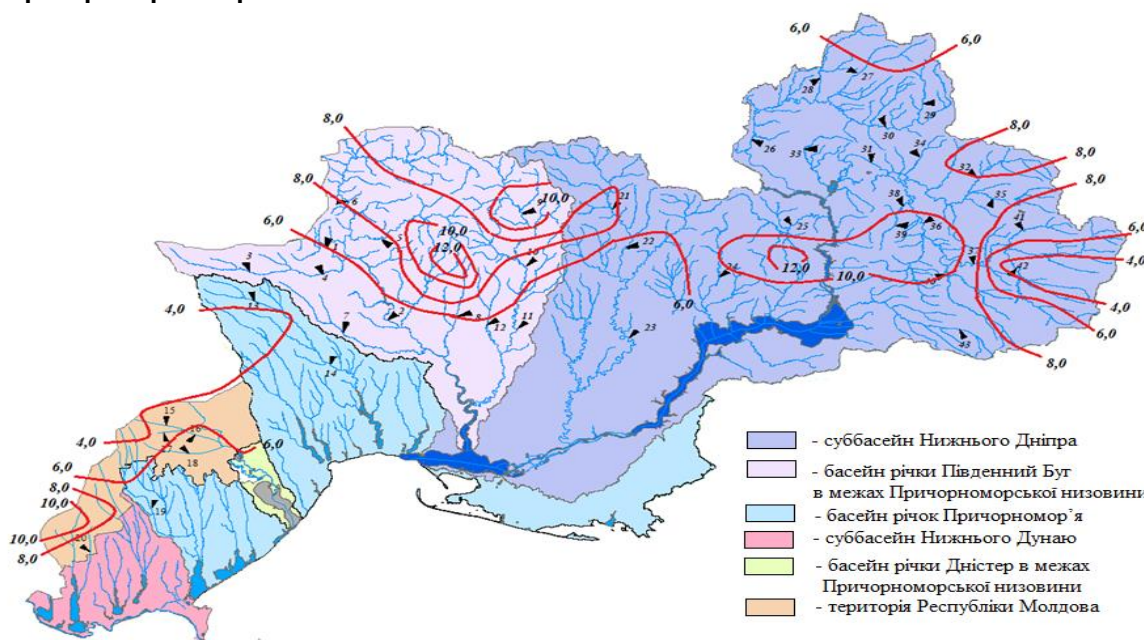

Рис. 2. Карта-схема коефіцієнтів схилової трансформації весняного водопілля на території Причорноморської низовини ($K_0 \cdot 10^{-3}$)

Середньоквадратична похибка розрахунків максимального стоку весняного водопілля для річок досліджуваної території становить $\pm 12,05\%$, що дозволяє рекомендувати пропоновану методикку для визначення максимальних витрат води весняного водопілля річок Причорноморської низовини.

Список літератури

1. Руководство по определению расчетных гидрологических характеристик. Ленинград: Гидрометеиздат, 1984. 448 с. 2. Голченко Є.Д., Лобода Н.С., Овчарук В.А. Гідрологічні розрахунки Одеса: ТЕС, 2014. 483 с.